

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Tomáš Valášek (nezaradený, člen Progresívneho Slovenska) predkladá na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky novelu Zákonníka práce a ďalších súvisiacich pracovnoprávných predpisov.

Novela zavádza nárok na dva dni voľna pri spontánnom potrate alebo narodení mŕtveho plodu pre ženu a osobu, s ktorou je v partnerskom alebo inom rodinnom vzťahu.

Cieľom zákona je prispieť k lepšiemu spracovaniu zažitého spontánneho potratu či narodenia mŕtveho plodu a prispieť k minimalizácii negatívnych dopadov na reprodukčné zdravie žien a rozhodnutia týkajúce sa ďalšieho otehotnenia.

Podľa Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) spontánne potraty v roku 2019 predstavovali 51,4 % (7 078) všetkých potratov žien s trvalým bydliskom v SR. Najviac spontánnych potratov pritom pripadá na ženy vo veku 30 – 34 rokov (9,5 na 1 000 žien v danom veku), 25 – 29 rokov (8,8/1 000) a 35 – 39 rokov (7,0/1 000), teda väčšinou pracujúce ženy. Ak sa od ženy očakáva, že sa po potrate vráti okamžite do práce, skôr ako sa jej telo a myseľ budú môcť zotaviť zo straty, je vysoko pravdepodobné, že to predĺži negatívne účinky na jej zdravie.

Fyzické zotavenie ženy závisí od toho, ako pokročilé bolo tehotenstvo pred potratom. Spontánnny potrat môže spôsobiť zdravotné komplikácie a žena tak má nárok na uznanie dočasnej pracovnej neschopnosti. Táto situácia však nie je pravidlom a nárok na PN nie vždy vzniká. Navyše by dočasná pracovná neschopnosť nemala byť využívaná na trúchlenie ale na zotavovanie sa z choroby či z úrazu. Od ženy, ktorá práve prišla o plod, nemôžeme žiadať, aby si počas tohto psychicky náročného obdobia plnila povinnosti PN-ky - zabezpečenia príslušných tlačív alebo dodržiavanie liečebného režimu v mieste bydliska. Voľno pri spontánnom potrate by nemalo podliehať žiadnym obdobným podmienkam. Psychické zotavenie a teda vyrovnanie sa s neplánovaným prerušením tehotenstva je individuálne, avšak aj relatívne krátke voľno môže dopomôcť k zlepšeniu duševného stavu ženy.

Navyše o dočasnú pracovnú neschopnosť nemôžu požiadať partneri-muži alebo iné blízke osoby. Zavedením voľna pri spontánnom potrate aj pre druhú osobu by sme teda v prvom rade pomohli žene, pre ktorú je emočná podpora - odborná, partnerská a/alebo rodinná veľmi dôležitá. Zároveň by sme však dovolili aj druhému rodičovi alebo inému rodinnému príslušníkovi takisto sa vyrovnáť s touto stratou, ktorá ich rodinu zasiahla. Smútok a trúchlenie sú pre obe osoby dôležitými emóciami na ceste k vyrovnaní sa so stratou.

Návrh zákona reflektuje tiež skutočnosť, že v prípade narodenia mŕtveho plodu po vzniku nároku na materské, čerpá žena materskú dovolenku v dĺžke 14 týždňov. V prípade, že žene už vznikol nárok na materskú dovolenku, nami navrhovaný nárok na dva dni voľna samozrejme nevzniká. Naš predkladaný návrh zavádza dva dni voľna iba v prípadoch, ktoré úprava materskej dovolenky nepokrýva.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

II. Osobitná časť

Čl. I

K bodu 1

Rozširuje sa definícia rodinného príslušníka, aby sa vzťahovala aj na situáciu, kedy partner ženy, ktorá spontánne potratila alebo sa jej narodil mŕtvy plod, nie je ani jej manželom, ani nežijú v spoločnej domácnosti.

K bodu 2

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 3

Doplňa sa nárok na dva dni voľna pri spontánnom potrate alebo narodení mŕtveho plodu pre ženu a osobu, s ktorou je v partnerskom alebo inom rodinnom vzťahu. Žene nevznikne nárok na voľno v prípade, ak jej vznikne nárok na materské, ktoré je v dĺžke 14 týždňov a pokrýva aj účel navrhovaného nároku na voľno. Spontánnu potrat zahŕňa všetky situácie, kedy dôjde k vypudeniu alebo vyňatiu plodu z tela ženy (bez ohľadu na dĺžku tehotnosti), vrátane zamlčaného potratu či mimomaternicového tehotenstva.

K bodu 4

Legislatívno-technická úprava.

K bodu 5

Legislatívno-technická úprava.

Čl. II

V dôsledku navrhovaného zavedenia nároku na voľno pri spontánnom potrate a narodení mŕtveho plodu sa upravuje odkaz na príslušné ustanovenia Zákonníka práce tak, aby sa rovnako dotýkali aj profesionálnych vojačiek.

Čl. III

K bodu 1

Nárok na voľno pri spontánnom potrate a narodení mŕtveho plodu sa rovnako ustanovuje aj pre ženy, ktoré vykonávajú prácu príslušníčiek Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície.

K bodu 2

Legislatívno-technická úprava.

Čl. IV

Nárok na voľno pri spontánnom potrate a narodení mŕtveho plodu sa rovnako ustanovuje aj pre ženy, ktoré vykonávajú prácu príslušníčiek finančnej správy.

Čl. V

S ohľadom na predpokladaný priebeh legislatívneho procesu sa navrhuje nadobudnutie účinnosti od 1. januára 2022.